

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2026
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Historia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	18 maja 2026 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	25 września 2026 r.

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

Sprawozdanie zostało opracowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00

www.cke.gov.pl sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie)

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90

www.oke.gda.pl komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie (województwo śląskie)

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 784 16 00

www.oke.jaworzno.pl sekretariat@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie (województwa: lubelskie, małopolskie, podkarpackie)

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01

www.oke.krakow.pl oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży (województwa: podlaskie, warmińsko-mazurskie)

Al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 473 71 20

www.oke.lomza.pl sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi (województwa: łódzkie, świętokrzyskie)

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 664 80 50

lodz.oke.gov.pl sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu (województwa: lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie)

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60

www.oke.poznan.pl sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie (województwo mazowieckie)

ul. Józefa Bema 87, 01-233 Warszawa
tel. 22 457 03 35

www.oke.waw.pl info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu (województwa: dolnośląskie, opolskie)

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94

www.oke.wroc.pl sekretariat@oke.wroc.pl

Serwis Komisji Egzaminacyjnych: egzaminy.gov.pl

**Serwis
Komisji
Egzaminacyjnych**

Spis treści

Opis arkusza maturalnego	4
Dane dotyczące populacji zdających	4
Przebieg egzaminu	5
Podstawowe dane statystyczne	6
Komentarz	17
Wnioski i rekomendacje	58

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2025/2026 egzamin maturalny z historii został przeprowadzany w oparciu o wymagania podstawy programowej określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie rozszerzonym składał się z 26 zadań otwartych i zamkniętych, w których uwzględniono historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury na przestrzeni wszystkich epok historycznych od starożytności poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX aż do końca XX wieku. Wszystkie zadania zawierały materiał źródłowy, na podstawie którego należało je rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę. Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej odpowiedzi na jeden z trzech tematów, uwzględniających różne epoki historyczne. Zadania sprawdzały wiadomości i umiejętności opisane wymaganiami egzaminacyjnymi dla przedmiotu historia.

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mogli otrzymać 60 punktów, z czego za rozszerzoną odpowiedź można było otrzymać 15 punktów, a za rozwiązanie zadań otwartych i zamkniętych – 45 punktów.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		948
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	27
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	228
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	354
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	339
	ze szkół publicznych	861
	ze szkół niepublicznych	87
	kobiety	423
	mężczyźni	525
	bez dysleksji rozwojowej	753
	z dysleksją rozwojową	195

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 21 osób – laureatów i finalistów Olimpiady Historycznej oraz Olimpiady „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego”.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. poz. 1019).

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	20
	słabowidzący	3
	niewidomi	0
	słabosłyszący	1
	niestyszący	1
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	1
	z zaburzeniem widzenia barw	0
Ogółem		26

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			18 maja 2026
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			180 minut
Liczba szkół			173
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów-weryfikatorów			1
Liczba egzaminatorów			19
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)			
Liczba unieważnień ³	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	-
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	-
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	-
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	-
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	-
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	-
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)			55

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. z 2024 poz. 302, z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

WYKRES 1. ROZKŁAD WYNIKÓW ZDAJĄCYCH

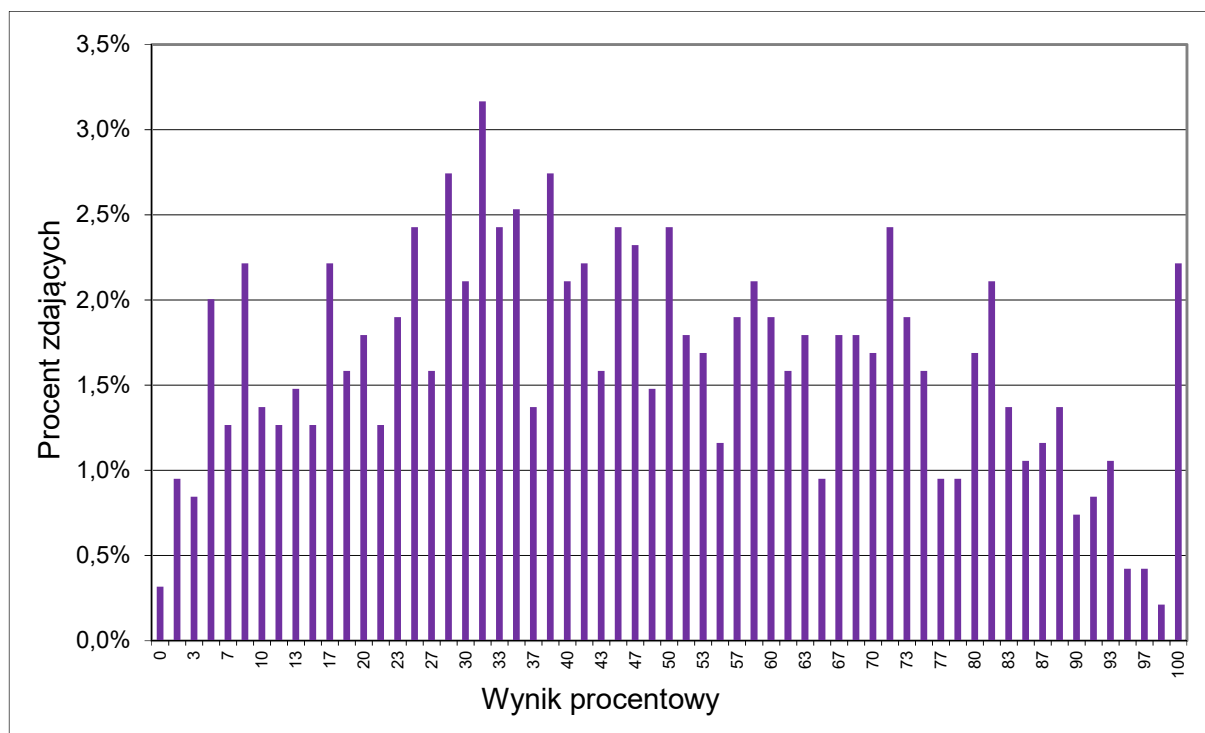

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)***	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	948	0	100	45	32	47	26
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	812	0	100	48	32	50	26
z techników	130	0	88	30	8	32	21
z branżowych szkół II stopnia	6	–	–	–	–	–	–

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Podstawa programowa			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie dotyczy zakresu rozszerzonego, dopisano (PR), a gdy zakresu podstawowego – dopisano (PP).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		61
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu ([...] Egipt [...]) oraz przedstawia ich wkład w kulturowe dziedzictwo ludzkości. (PP) II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych cywilizacji Bliskiego Wschodu. (PP) II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu. (PR)	
2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		26
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;	III. Świat starożytnych Greków. Zdający: 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii [...]. (PP)	

	4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	III. Świat starożytnych Greków. Zdający: 4) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków. (PP)	
3.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	40

3.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		57
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	
4.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		40
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) XI. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. (PP)	

	przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) XI. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich. (PR)	
4.2.	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		28
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich. (PR)	
5.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		63

	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)	
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)	
4.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		28
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)	

	mechanizmów społecznych i kulturowych.			
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)		
6.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej. (PR) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgry [...] w XIV i XV w. (PP)	35	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej. (PR) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgry [...] w XIV i XV w. (PP)		

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
6.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		38
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...] w XIV i XV w. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...] w XIV i XV w. (PP)	
7.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		36
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 4) charakteryzuje uwarunkowania rekonkwisty i przedstawia jej skutki. (PR)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 4) charakteryzuje uwarunkowania rekonkwisty i przedstawia jej skutki. (PR)	
8.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 3) omawia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej [...]. (PP)	50
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający:	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający:	

	1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	3) omawia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej [...]. (PP)	
9.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		67
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 1) porównuje główne zasady luteranizmu, kalwinizmu [...]. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 1) porównuje główne zasady luteranizmu, kalwinizmu [...]. (PR)	

10.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		65
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Zdający: – [...] charakteryzuje sytuację wewnętrzną [...] Rzeczypospolitej na początku panowania Zygmunta III Wazy. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
10.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		41
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne. (PR) XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w. (PP)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne. (PR) XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
11.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVII. Europa w XVI i XVII w. Zdający: 3) charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w. (PR) XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim. (PP)	29
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	XVII. Europa w XVI i XVII w. Zdający: 3) charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w. (PR) XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
12.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		58
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje [...] w państwie rzymskim z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje [...] w państwie rzymskim z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
12.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		29
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
13.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXV. Rewolucje XVIII w. Zdający: 1) wyjaśnia genezę i skutki rewolucji amerykańskiej. (PP) XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki. (PP)	56
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający:	XXV. Rewolucje XVIII w. Zdający: 1) wyjaśnia genezę i skutki rewolucji amerykańskiej. (PP)	

	1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki. (PP)	
14.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		41
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	

14.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		42
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	
14.3.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		39
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje [...] w państwie rzymskim z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
15.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	29
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
15.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		49
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	

16.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		90
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
16.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		51
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji. (PR)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.			
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji. (PR)		
17.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców. (PP)	64	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców. (PP)		

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
18.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		69
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski. (PP)	
18.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		37
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski. (PP) XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający:	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz przedstawia ich ustalenia. (PP)	
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
19.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		15
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający:	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający:	

	1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	
19.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		46
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	

20.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		61
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Zdający: 1) wyjaśnia genezę państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym; 4) charakteryzuje politykę [...] zagraniczną III Rzeszy Niemieckiej w latach 30. (PP) XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Zdający: 2) charakteryzuje i ocenia [...] wojnę domową w Hiszpanii i jej uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
21.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		32
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne). (PP) XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji. (PR) LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Zdający: 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów. (PP)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne). (PP) XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji. (PR) LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Zdający: 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
22.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie [...]. (PP)	58
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie [...]. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
23.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		44
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego [...]. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego [...]. (PP) LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 2) wyjaśnia znaczenie obchodów millenijnych w 1966 r., z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego. (PR)	
23.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		69
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego [...]. (PP)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego [...]. (PP) LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 2) wyjaśnia znaczenie obchodów milenijnych w 1966 r., z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego. (PR)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
24.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 4) omawia proces sowyetyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu ([...] Czechosłowacja –1968 r.). (PP)	45

	zmierzających do poznania prawdy o przeszłości oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródeł do wyjaśnienia problemu historycznego; 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych zmierzających do poznania prawdy o przeszłości oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający:	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 6) opisuje wydarzenia w [...] Czechosłowacji w 1968 r. (PP)	

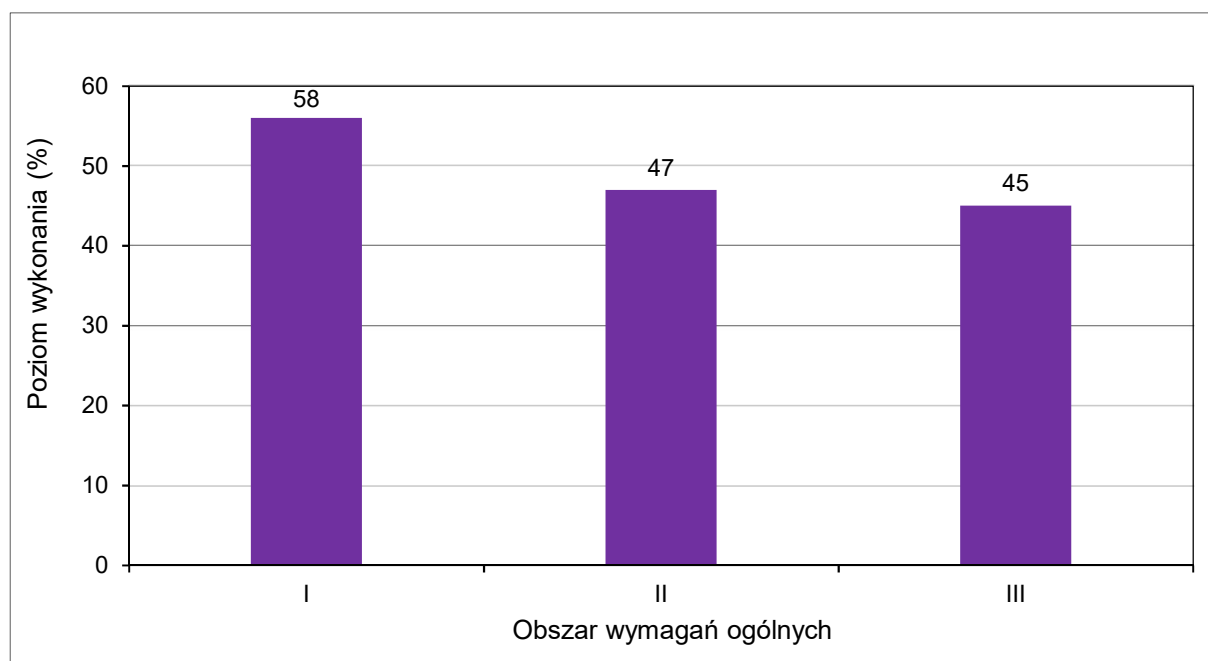
		1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.		
25.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			55
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.; 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie. (PP)		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.; 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie. (PP)		
26.	Temat 1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		A – 39 B – 62
		I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych;	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z [...] Litwą w XIV i XV w. (PP) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający:	

	2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z [...] Litwą w XIV i XV w. (PP) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej. (PR)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
Temat 2.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający:	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Zdający: 2) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze. (PP) XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Zdający: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne;	

	1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. (PP) XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem dokończenia procesów uwłaszczeniowych oraz urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Zdający: 2) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze. (PP) XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Zdający: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne; 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. (PP) XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem dokończenia procesów uwłaszczeniowych oraz urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)
Temat 3.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej	
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach,	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę;

	a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu; 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej. (PP) XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) porównuje potencjał walczących stron; 2) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.; 3) przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej; 4) wskazuje przykłady współpracy między okupantami. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę; 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu; 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej. (PP) XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) porównuje potencjał walczących stron; 2) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.; 3) przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej; 4) wskazuje przykłady współpracy między okupantami. (PR)	

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Egzamin maturalny z historii 2026 roku weryfikował, w jakim stopniu tegoroczni maturzyści opanowali wiedzę i umiejętności opisane wymaganiami podstawy programowej zawartymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. Zadania w arkuszu reprezentowały różne wymagania ogólne i szczegółowe z poziomu podstawowego oraz rozszerzonego. Każde zadanie, za wyjątkiem zadania rozszerzonej odpowiedzi, zostało wyposażone w jeden lub kilka różnorodnych materiałów źródłowych. Miało to na celu sprawdzenie przede wszystkim umiejętności złożonych, głównie umiejętności analizy i interpretacji źródeł historycznych (narracyjnych, ikonograficznych, kartograficznych, statystycznych, genealogicznych), umiejętności zajmowania stanowiska wobec postawionej w poleceniu kwestii i formułowania argumentów dla jego uzasadnienia, a także umiejętności samodzielnego tworzenia narracji historycznej w krótkiej i długiej formie. W całym arkuszu kilka poleceń miało formę zadań zamkniętych (zadania typu „prawda/fałsz”, „wielokrotnego wyboru”), dominowały jednak zadania otwarte, wymagające udzielenia krótkiej odpowiedzi. Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej wypowiedzi argumentacyjnej na jeden z trzech zaproponowanych tematów.

Średni poziom wykonania całego tegorocznego arkusza wyniósł 47%. Jedno zadanie – zadanie 19.1. – okazało się dla zdających bardzo trudne (poziom wykonania – 18%). Dwadzieścia zadań było dla tegorocznych maturzystów trudnych (poziom wykonania w przedziale 20%–49%) – w tej grupie najwięcej problemów sprawiły zadania: 12.2. (poziom wykonania – 26%), 2. (poziom wykonania – 27%), 4.2. i 11. (poziom wykonania – 29%), a także 15.1. (poziom wykonania – 31%). Piętnaście zadań było umiarkowanie trudnych (poziom wykonania w przedziale 50%–69%) – w tej grupie, spośród zadań otwartych, najslabiej wypadło zadanie 8. (poziom wykonania – 50%). Jedno zadanie – zadanie 9. – okazało się dla zdających łatwe (poziom wykonania 73%) i jedno – zadanie 18.2. – bardzo łatwe (poziom wykonania 92%).

Poniżej została przedstawiona analiza jakościowa wybranych zadań, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej oraz najlepiej, wraz z analizą nieprawidłowych i prawidłowych rozwiązań. Przedstawione zostały także analizy wszystkich tematów wypracowania wraz z przykładowymi realizacjami.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Dużo trudności tegorocznym maturzystom sprawiło zadanie 4. Wyposażeniem zadania były dwa różne źródła historyczne – fragment kroniki tureckiej opisującej oblężenie i zdobycie Konstantynopola w 1453 roku przez Turków oraz plan Akki, miasta położonego we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego, które odegrało istotne znaczenie m.in. w czasie wypraw krzyżowych. Oba źródła zawierały informacje pozwalające na udzielenie prawidłowej odpowiedzi (m.in. nazwy geograficzne, nazwy budowli, charakterystyka walczących stron). Zadanie sprawdzało umiejętność analizy wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych oraz dostrzegania zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego. Opierając się na zamieszczonym materiale źródłowym, zdający mieli udzielić odpowiedzi na

dwa polecenia. W zadaniu 4.1. należało rozstrzygnąć, czy na planie przedstawiono miasto opisane w cytowanym fragmencie kroniki i uzasadnić swoją odpowiedź, odwołując się do informacji zawartych w obu źródłach. Dla dających to zadanie okazało się umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 45 %). Dużo więcej problemów sprawiło zadanie 4.2., w którym należało uzasadnić, że miasto ukazane na planie brało udział w handlu lewantyńskim. W odpowiedzi powinno znaleźć się odwołanie do informacji zamieszczonych na planie. Aby poprawnie rozwiązać to zadanie zdający powinni wykazać się znajomością roli miast w średniowieczu, ze szczególnym uwzględnieniem republik kupieckich. Dokładna analiza planu pozwalała znaleźć zaznaczone na nim dzielnice kupieckie republik włoskich – Genui, Pizy oraz Wenecji. Miasta te odgrywały największą rolę w handlu lewantyńskim, właściwie go monopolizując. Kluczowe było również rozumienie użytego w poleceniu terminu „handel lewantyński”. Zadanie okazało się trudne dla zdających (poziom wykonania – 29%). Przykłady 1., 2. oraz 3. ukazują najbardziej typowe niepoprawne rozwiązania. Zdający powoływali się na informacje ze źródła, które nie uzasadniały jednoznacznie, że Akka brała udział w handlu lewantyńskim. Zdający udzielający takich odpowiedzi nie wykazali się wiedzą z zakresu średniowiecznej historii gospodarczej oraz umiejętnością właściwej selekcji informacji zawartych w źródle kartograficznym.

Przykład 1.

..... Miasto to uczestniczyło w handlu lewantyńskim dzięki bezpośredniemu
dostępowi do morza śródziemnego oraz do decydującego portu.....

Przykład 2.

..... Miasto uczestniczyło w handlu lewantyńskim ponieważ
miało port.....

Przykład 3.

..... Świadczy o tym dostęp do morza i port który
jest bardzo ważnym elementem handlu lewantyńskiego.....

Z analizy odpowiedzi prawidłowych wynika, że argumentacja w uzasadnieniu była bardzo rozbudowana (przykłady 4., 5. oraz 6.), ale zdarzały się również odpowiedzi z wywodem dosyć lakonicznym, ale poprawnym, mieszczącym się w zasadach oceniania (przykład 7.).

Przykład 4.

~~Miasto~~ Uczestniczyło w handlu lewantyńskim, czyli głównie były to miasta bliskiego wschodu ~~z Europy~~ handlujące z Europą, na co wpłynęły sukcesy części wypraw krzyżowych. Świadczy o tym port z dzielnicą wenecką, pisanińską i genueńską, ponieważ miasta włoskie pracowały w handlu lewantyńskim.

Strona 6 z 34

Przykład 5.

Miasto znajduje się w Palestynie - części Lewantu i wielokrotnie z dzielnic wysłane dla ~~kupców~~ kupców, przewoźników i handlowców ~~z~~ z Genui, Wenecji i Pizy - włoskich republik kupieckich prowadzących handel lewantyński - handlowców z Lewantem.

Strona 6 z 34

Przykład 6.

Handel lewantyński dotyczył bogatych miast włoskich jak Genua czy Wenecja, których dzielnice wiodły przy porcie na planie.

Przykład 7.

Miasto to uczestniczyło w handlu lewantyńskim, ponieważ było leżące ono nad Morzem Śródziemnym przez które przechodził główny szlak handlowy z Bliskim Wschodem.

Fragment listu do papieża z 13 września 1683 roku był jednym ze źródeł wykorzystanych w zadaniu 12.2. tegorocznego arkusza maturalnego. Jego nadawcą był król Polski Jan III Sobieski, a list datowany był na dzień po wiktorii wiedeńskiej. Pierwsze słowa nawiązywały do słynnych słów Juliusza Cezara – o którą to postać byli pytani zdający w zadaniu 12.1. Z treści listu wynikało, że wojska tureckie pod dowództwem wezyra zostały całkowicie rozbite, a obóz wroga zdobyty. Drugie źródło wykorzystane w zadaniu miało charakter kartograficzny i przedstawiało plan bitwy pod Chocimiem z 1673 roku. Jedną z kluczowych informacji, która na to wskazywała, była zaznaczona na planie rzeka Dniestr. Zadanie polegało w pierwszej kolejności na właściwym rozstrzygnięciu, czy oba źródła dotyczą tej samej bitwy, a następnie uzasadnieniu odpowiedzi. Argumenty w uzasadnieniu powinny odwoływać się do informacji z obu źródeł. Pomimo tego, że polecenie odwoływało się do kluczowych wydarzeń z XVII wieku, to okazało się, że tylko 26% zdających prawidłowo rozwiązało zadanie. Najwięcej trudności sprawiło właściwe rozstrzygnięcie w pierwszej części zadania (przykład 8.).

Przykład 8.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Obydwa źródła odnoszą się do tej samej bitwy. Piskorz nie
to pidała obecności Turków na planie bitwy oraz ich lidera wezyra w tekście

Z analizy błędnych odpowiedzi udzielanych przez zdających wynika także, że w uzasadnieniu popełniane były błędy merytoryczne pomimo wcześniejszego właściwego rozstrzygnięcia. Błędy te dotyczyły one zarówno odwoływania się do informacji ze źródła 1., jak również ze źródła 2. (przykłady 9., 10., 11. i 12.)

Przykład 9.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1 odnosi się do odziewcy Wiedeńskiej 1683
oraz króla Jana III Sobieskiego natomiast źródło 2 przedstawia
obronę jednego z miast podczas rejsów Turków w I połowie
XVII wieku przez oddziały szlacheckie

Przykład 10.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: W źródle 1 mamy list do papieża z 13 września
1683 roku od Jana Kazimierza króla o Plan Bitwy
okazany na mapie polskiej z czasów późniejszych

Przykład 11.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Tekst opisuje bitwę za panowania Jana Kazimierza o plan bitwy przedstawia walkę z Turkami, które nie odbywały się za panowania Jana Kazimierza.

Przykład 12.

Rozstrzygnięcie: NOE

Uzasadnienie: Podczas panowania Jana II Kazimierza nie miała miejsca ta bitwa, która jest przedstawiona na mapie. Na mapie jest pokazana walka z Turkami, przy dowodzie Jana III Sobieskiego, po której został królem Polaków.

Przykłady 13. i 14. ukazują w pełni poprawne odpowiedzi, odwołujące się właściwych informacji z obu źródeł. Wynika z nich, że zdający posiadają bogatą wiedzę na temat przebiegu wojen polsko-tureckich toczonych w XVII wieku.

Przykład 13.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1. dotyczy odsieczy wiedeńskiej z 1683 roku, która dowodził Jan III Sobieski. Źródło 2. przedstawia plan bitwy pod Chocimem, która odbyła się przed wyborem na króla Sobieskiego - na planie jest on zaznaczony jako Sobieski w świadku, że bitwa odbyła się przed koronacją. Ponadto tylko wojna podsklewał w tej bitwie, a Strona 13 z 34 podaje odsiecz wiedeńską Jan III Sobieski dowodził min. nie wojсками niemieciami.

Przykład 14.

Rozstrzygnięcie: ~~Tak~~ Nie
 Uzasadnienie: ~~Wzrost~~ I dotyczący dążenia miasta Rzyckiego przed Turków, ma on jest oczywiste, tureckiemu dałoby, ~~plan~~ ~~bitwy~~ ~~ulicy~~ ~~zakładem~~ był Jan Sobiechowski, a z pokonyje plan bitwy, za czasów Michała Konrada Wolskiego, gdzie Sobiechowski był jesiennie hetmanem.

Najtrudniejszym zadaniem w tegorocznym arkuszu okazało się zadanie 19.1., które sprawdzało chronologię wydarzeń z zakresu historii politycznej Polski okresu dwudziestolecia międzywojennego. Wyposażeniem zadania był różnorodny materiał źródłowy. Pierwszym z wykorzystanych źródeł był fragment strony tytułowej czasopisma z epoki. Informowała ona o przebiegu zamachu majowego z 1926 roku (data umieszczona w górnej części strony tytułowej), o zdobyciu Belwederu – siedziby Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – przez wojska skupione wokół Józefa Piłsudskiego. W drugim źródle – fragmencie opracowania historycznego – przedstawiono okoliczności zaprzysiężenia Gabriela Narutowicza na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 1922 roku. Zdający musieli wykazać się umiejętnością analizy różnorodnych materiałów źródłowych. Polecenie składało się z dwóch części: w pierwszej należało dokonać rozstrzygnięcia, czy sytuacja polityczna przedstawiona w źródle 1. była przyczyną wydarzeń opisanych w źródle 2., w drugiej zdający musieli uzasadnić odpowiedź, odwołując się do obu źródeł. Zadanie okazało się bardzo trudne dla zdających (poziom wykonania – 18%). Z odpowiedzi zdających wynika, że największym problemem dla nich było pokonanie pierwszego etapu, czyli podanie prawidłowego rozstrzygnięcia (przykład 15.).

Przykład 15.

Rozstrzygnięcie: Tak
 Uzasadnienie: Czasopismo przedstawia to, promuje robotniczą partię PPS, ich popularność data im zwycięstwo w wyborach co spotyka się z protestem prapicy okazywano w źródle 2.

Zaprezentowane poniżej odpowiedzi zdających (przykłady 16., 17. i 18.) potwierdzają, że poprawne rozstrzygnięcie w pierwszej części zadania nie zawsze gwarantowało uzyskanie punktu za jego rozwiązanie. W uzasadnieniu popełniane były błędy merytoryczne, błędne odpowiedzi wynikały również z niewystarczającego uzasadnienia lub błędnej interpretacji źródeł (przykłady 19. i 20.). Zdarzały się również odpowiedzi, które wskazują na brak elementarnej wiedzy z dziejów Polski i myleniu wydarzeń z XIX i XX wieku (przykład 21.). Na marginesie należy zaznaczyć, że zadania w arkuszu ułożone są chronologicznie, a zadanie 18. (wcześniejsze) dotyczyło odzyskania niepodległości przez Polskę. Inną, dość częstą

przyczyną niewłaściwego uzasadnienia, było odwołanie się przez zdających do informacji z jednego źródła (przykład 22.).

Przykład 16.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: Zamach majowy był przyczyną ponownego pojawienia się Witosza na stanowisku premiera.

Przykład 17.

Rozstrzygnięcie: ~~Nie~~ Nie

Uzasadnienie: ~~W źródle 1 opisano~~ Przewrót majowy opisany w źródle prasy obok przemówienia Mościckiego natomiast tekst mówi o próbie obalenia prezydenta Daszyńskiego

Przykład 18.

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: ponieważ sytuacja z źródła 1 to przewrót majowy z 1926r. a to sytuacja z źródła 2 miała miejsce przed 1926r. co widać po tym że prezydentem zostaje daszyński a po zamachu majowym prezydentem został ~~mościcki~~ Mościcki.

Przykład 19.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: W źródle 1 opisany jest zamach majowy a źródło 2 przedstawia sytuację z innego okresu.

Przykład 20.

Rozstrzygnięcie: ~~nie~~ Nie

Uzasadnienie: Sytuacja polityczna w źródle 1 była poprawna smutliwym wydarzeniem w źródle 2. 12 maja 1926 r. miał miejsce przewrót majowy pędzący Włosem. Ypsyf Pilsudski wraz ze żołnierzami odwrócił prezydenta Wojciechawskiego. premiera Włosem od urzędu powołując p. t. p. opromy Włosem. W źródle 1 ukazane jest hasło "Belweder zdobyty" wobec tego jest to symbol przewrotu majowego. W dodatku data 14 maja 1926 r. jest nie rozpismo Wskazuje, że jest ono datowane na dwa dni po wydarzeniu w źródle drugiego.

Strona 20 z 34

MHIP-RO_100

Przykład 21.

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Czasopismo odnosi się do powstania listopadowego a czym świadczy napis "zdobycie belwederu" natomiast tekst wspomina o agresji do postępowości co nie ma związku z powstaniem

Przykład 22.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: W źródle 1 opisany jest zamach majowy, którego przyczyną była nieudolność rządu parlamentarnego i osłabienie wili Pilsudskiego w Sulejówku.

Kolejne skany (przykłady 23. i 24.) ukazują w pełni poprawne odpowiedzi, zawierające właściwe rozstrzygnięcie oraz prawidłowe uzasadnienie odwołujące się do wydarzeń z obu źródeł.

Przykład 23.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1 nawiązuje do zmiacenia wojennego, o czym...
 świadczy informacja o wojnie z Północnym, jego napisu, ~~sta~~ zdobyłym Belvedere itp.
 Natomiast źródło 2 opisuje zamieszki związane z wyborem nieprzysięga
 Gabriela Narutowicza, o czym świadczy wyrażenie "bezwzględnie przysięga"
 Zamek wojenny nie był przyczyną wydarzeń ze źródła 2 bo był później

Przykład 24.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 2 opisuje objęcie ^{stanowiska} prezydenta w 1922r.
 przez Gabriela Narutowicza, na co wskazuje bunt
 prawicy. Źródło 1 ukazuje zaś wydarzenia z 14 maja 1926r.
 data na górze, czyli z Przewrotu majowego Józefa
 Piłsudskiego (wspomniany marsz)

Innym trudnym zadaniem dla zdających było **zadanie 11.** (poziom wykonania – 29%), którego wyposażeniem była tabela przedstawiająca strukturę handlu morskiego Gdańska i Elbląga w II połowie XVI i na początku XVII wieku. Dane ukazywały wielkości eksportu i importu towarów, które przeładowywano w tych dwóch portach nadbałtyckich. Z analizy danych należało wyciągnąć wniosek, że w eksporcie dominowały produkty naturalne, natomiast importowano przede wszystkim produkty wytwórcze. Zdający mieli powiązać tę prawidłowość ze zjawiskiem dualizmu gospodarczego Europy w XVI i XVII wieku. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, należało wykazać się umiejętnością analizy danych statystycznych, a uzyskane wnioski odnieść do przemian kapitalistycznych w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w. oraz specyfiki modelu gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI i XVII wieku. Takie działania pozwalały na udzielenie poprawnej odpowiedzi (przykłady 25., 26., 27., 28. i 29.).

Przykład 25.

Tabela ^{z Gdańska i Elbląga} pokazuje, że eksport ~~dotyczy~~ dotyczy głównie produktów rolniczych
 jak zboże, zaś import towarów przemysłowych. Jako, że porty te handlowały
 z Europą Zachodnią, to pokazuje to, że ona stanowiła na działalności przemysłowej,
 zaś Polska i Europa Wschodnia na rolnictwo, co dowodzi się na innym działaniu gospodarczym.

Przykład 26.

Tabela przedstawia, że Polska w XVI i XVII wieku eksportowała głównie zboże, natomiast importowane były takie towary jak tkaniny. Świadczy to o dualizmie gospodarczym Europy, ponieważ państwa zachodu uprzemysłowiły się, a Polska pozostała krajem opartym na rolnictwie.

Przykład 27.

Dualizm gospodarczy Europy można zauważyć w tym, że eksportuje się głównie produkty wyprodukowane w krajach Europy Wschodniej – produkty rolnicze, a z krajów Europy Zachodniej – przemysłowe, często korzystających z kolonii. Często importuje się importowano produkty przemysłowe.

Przykład 28.

Widoczna dominacja eksportu zboża nad innymi, przemysłowymi produktami (jak tkaniny), które sprowadza się z ~~zachodu~~ Europy Zachodniej, gdzie – w przeciwieństwie do Polski – nie dominuje rolnictwo, a przemysł – państwa czyste. Wschód sprowadza wysoko przetworzone towary, importuje wisko, żelazo – na celownictwo.

Przykład 29.

Dualizm gospodarczy objawiał się w wysłanym eksporcie ~~zboża~~ i ubra wymienionych na górze tabeli i importem towarów przemysłowych, takich jak tkaniny. To świadczy o dualizmie tabeli. Było tak, gdyż na wschodzie dominowało rolnictwo, a na zachodzie obrabiano się manufakturami.

Odpowiedzi niepoprawne wynikały przede wszystkim z braku elementarnej wiedzy na temat przemian gospodarczych w Europie w XVI i XVII wieku (przykłady 30., 31. i 32.). Ponadto błędne odpowiedzi wynikały z niewłaściwego odczytania danych lub ich przepisania bez wyciągnięcia wniosku, o który zdający byli proszeni w poleceniu (przykłady 33., 34., 35., 36. i 37.).

Przykład 30.

Tabela ilustruje zjawisko dualizmu gospodarczego Europy, gdyż pokazuje, że próbowano zachować proporcje handlowe między eksportem a importem wskazując, że dyktuje te reguły tylko surowe prawo dla gospodarki.

Przykład 31.

Z tabelki można wywnioskować, że Europa swoje towary nabyciła z kolonii i państwa Lewantynskiego zwiększając import tkanin ze bliskiego wschodu co wskazuje na dwojaką gospodarkę gospodarkę z 2 odciskami zabytków świata

Zadanie 12.

Przykład 32.

Duże znaczenie rolnictwa i rzemiosła, mniejsze znaczenie gospodarcze.

Przykład 33.

Tabela potwierdza zjawisko dualizmu gospodarczego Europy. Świadczy o tym spadek eksportu drewna oraz przetworów drewnianych, natomiast w ~~eksport~~ imporcie widać spadek importu wina oraz skór.

Przykład 34.

Powinno być w tabeli jest podział na Eksport i Import

Przykład 35.

Dualizm gospodarczy polegał na podziale na Europę na dwie strefy gospodarcze - zachodnią i wschodnią. W tabeli widzieć jako następny podział w 1646 roku.

Przykład 36.

Tabela ilustruje dualizm gospodarki Europy w XVI-XVII w., ponieważ miasta te eksportują towary, których jest ogromna ilość (zboże) w tym przypadku w RP ~~nie~~ obowiązuje handel, a importują tych, których nie ma np. śledzie czy wino.

Przykład 37.

Tabela ilustruje zjawisko dualizmu, gdy na tabeli widać, iż jest to głównie gospodarka opierająca się na rolnictwie np. 69,6% eksportu to zboże, a jednocześnie skupiająca się na eksporcie – rozwój kapitalizmu.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Najlepiej tegorocznym maturzyści poradzili sobie z zadaniem 16.1., które sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji kartograficznego źródła historycznego oraz wiedzę na temat przemian gospodarczych i społecznych w XIX wieku. Wyposażeniem źródłowym do tego zadania był plan zabudowy kompleksu fabryk wraz z oznaczeniami funkcji budynków. Zadaniem zdających było uzasadnienie, że ten kompleks budynków świadczy o trosce właściciela fabryk o jego pracowników. Zadanie okazało się najłatwiejszym w całym arkuszu (poziom wykonania – 92%). Poniżej przykłady prawidłowych odpowiedzi udzielonych przez zdających (przykłady 38., 39. i 40.).

Przykład 38.

Plan zabudowy kompleksu fabryki świadczy o trosce właściciela o jego pracowników, ponieważ w tym miejscu jest czego potrzebują, a gdyby coś się stało mają szpital czy ~~inne~~ ~~inne~~ chowają budynki pomocnicze. Mogą się odbywać dostawy uszytych mają pod ręką.

Przykład 39.

Robotnicy mieli swoje domy, budynki użyteczności publicznej oraz szpitale, szkoły itp. Właściciel stworzył małe „miasto” specjalnie dla pracowników i rodzin aby mieli wszystko czego potrzebują.

Przykład 40.

kompleks posiada szkołę, stółkę, sklep a także szpital co świadczy o dbałości o pracowników w zabudowie są także domy robotnicze co skróci pracującym drogę do miejsca pracy.

Wyjątkowo rzadko pojawiały się odpowiedzi błędne, które ograniczały się do opisu planu bez wskazania wniosku (przykład 41.).

Przykład 41.

Na planie widać, że najnowszym budynkiem jest dla pracowników są obok, nie trzeba chyba chodzić, budynki pomocnicze są obok odnowi obok obnowi i budynkami przemysłowymi.

Łatwym zadaniem okazało się również zadanie 9. Zostało ono wyposażone w tekst opisujący różnicę w poglądach Marcina Lutra i Jana Kalwina na temat sztuki sakralnej. Zdający mieli porównać ich stanowisko i wskazać jedno podobieństwo i jedną różnicę. Tym razem sprawdzana była umiejętność analizy tekstu, jego interpretacja, umiejętność formułowania wniosków oraz znajomość podstawowych faktów z okresu sporów religijnych w XVI wieku. Zdający poradzili sobie z analizą tekstu, selekcją informacji oraz przedstawieniem odpowiednich wniosków (poziom wykonania – 73%). W większości przypadków zdający prawidłowo podawali zarówno różnicę, jak i podobieństwo stanowisk przywódców reformacji (przykłady 42., 43. i 44.).

Przykład 42.

Podobieństwo: Obaj reformatorzy - Luter i Kalwin, negowali kult obrazów sakralnych, przeznaczeni się modlić do obrazów i ich cici oraz ich obecności w świątyniach.

Różnica: Marcin Luter przeznacza się niszczeniem obrazów, akceptuje ich rolę historyczną, natomiast Kalwin w teorii akceptuje rolę historyczną obrazów, w praktyce nie akceptuje ich wcale, uważa, że powinny całkowicie zniknąć.

Przykład 43.

Podobieństwo: Obaj negują kult obrazów ~~modułowe~~, który był w pewnym stopniu zagrożeniem dla wiary w samego Boga.

Różnica: Luter nie ogranicza tworzenia obrazów namacalnych, mających na celu ^{umożliwienie} lepszego rozumienia biblij. Kalwin był przeciwnikiem ^{prawie} wszystkich obrazów (obrazy świątne są dozwolone w bardzo wąskim repertuarze tematycznym). Uważa, że zamalowanie Boga w formie obrazu to bluźnierstwo.

Przykład 44.

Podobieństwo: Luter i Kalwin ~~obo~~ zgadzają się w kwestii przeciwstawiają się kultowi obrazów, i przekładają boskie miłosierdzie ponad jakiegokolwiek formie artystycznego wyrazu.

Różnica: Luter uważa, że obrazy mają pozytywną rolę w rozpamiętywaniu i rozumieniu Biblii, oraz, że nie powinno się ich niszczyć. Kalwin z kolei skłania się do usunięcia jakiegokolwiek obrazu w przestrzeni sakralnej.

Często zdający potrafili poprawnie podać tylko jeden element odpowiedzi – podobieństwo albo różnicę (przykład 45.). Narastającym zjawiskiem staje się nadmierna skrótowość i ogólnikowość odpowiedzi (przykłady 46. i 47.).

Przykład 45.

Podobieństwo: Zartwono dutek jak i Kalwin w pełni nie zgadają się z kultem obrazów, obydwójce podkreślają pierwowzór i znaczenie słowa pisanego nad namalowaną podobizną. Obydwójce powołują się na sakralne bezczasienie Boga ~~pod~~ zamykając go w rzymskich ramach uśrednionych.

Różnica: Marcin dutek nie uznaje obrazów, kultu świeckiego króla, usilnie usiłuje przedstawiać sakralne sylwetki, powołując się na ~~świ~~ mówiąc o tym jak to w oczach Opatwieka, one stają się obiektem boskim ~~bez~~ i ocalonym bardziej niż sam Bóg. U Kalwina sytuacja ma się ~~inaczej~~ nieco inaczej gdzie Kalwin ~~zga~~ nie demonizuje obrazów i zwraca na ich posiadanie.

Przykład 46.

Podobieństwo: Rola miłości i priorytet miłosierdzia przed wszelkimi formami artystycznego wyrazu.

Różnica: Kolwin pozwala na kolekcje świeckie, a Luter już nie.

Przykład 47.

Podobieństwo: Oboj, młodzi, pozytywny w obrazach.

Różnica: Luter nie jest całkowicie przeciwny obrazom i podoba im, pozytywna role, Kolwin jest ostrzejszy

Innym zadaniem, które sprawiło zdającym najmniej trudności, było zadanie 18.1. Jego wyposażeniem były dwa różne źródła historyczne. Pierwszym z nich był znaczek pocztowy wydany z okazji 80. rocznicy podpisania traktatu wersalskiego a drugim źródłem był fragment postanowień konferencji Wielkiej Trójki z Poczdamu. W tym zadaniu polecenie nakazywało podać nazwisko jednego z dwóch delegatów Polski, którzy zostali upamiętnieni na znaczku. Większość zdających poradziła sobie z tym zadaniem (poziom wykonania – 68%) i podała właściwe nazwisko (przykłady 48. i 49.), część wpisywała nawet nazwiska z imionami (przykłady 50. i 51.).

Przykład 48.

Poderewski.....

Przykład 49.

Omowski.....

Przykład 50.

Ignacy Jan Poderewski.....

Przykład 51.

Roman Omowski.....

Byli jednak też tacy, którzy nie mieli odpowiedniej wiedzy, więc wpisywali przypadkowe nazwiska (przykłady 52. i 53.).

Przykład 52.

Ignacy Mośnicki.....

Przykład 53.

Stalin.....

Kolejnym stosunkowo prostym zadaniem było zadanie 17. Wyposażenie do zadania stanowiły dwa źródła tekstowe przedstawiające sytuację na ziemiach polskich w okresie zaborów. Zdający miał rozstrzygnąć, czy oba źródła odnoszą się do tego samego zaboru a następnie uzasadnić swoją odpowiedź, odwołując się do treści obydwu źródeł. Zadanie sprawdzało wiedzę z historii Polski okresu zaborów. Większość zdających poprawnie odpowiadała na polecenie (poziom wykonania – 63%), wskazywała nazwy odpowiednich zaborów i odwoływała się do treści obu źródeł (przykłady 54. i 55.).

Przykład 54.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1. obejmuje zabór austriacki, gdzie można było swobodnie używać języka polskiego, natomiast 2. – zabór pruski, w którym władze zaczęły germanizację, poczynając od szkół, w których zakazano używania j. polskiego m.in. na katechezach.

Przykład 55.

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Źródło pierwsze wyraźnie zaznacza autonomię i swobodę w posługiwaniu się językiem polskim, co świadczy o zaborze austriackim, źródło drugie z kolei odnosi się do zaboru pruskiego, gdzie germanizacja była wszechobecna.

Zdarzały się odpowiedzi błędne, w których pojawiały się niewłaściwe nazwy zaborów (przykład 56.) lub z błędnym rozstrzygnięciem (przykład 57.).

Przykład 56.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Pierwszy tekst nawiązuje do zaboru pruskiego, gdzie j. polski pozostawał językiem urzędowym, a drugi do niemieckiego, gdzie Polaków często poddawano germanizacji.

Przykład 57.

Rozstrzygnięcie: TAK

Uzasadnienie: Powinno być TAK, ponieważ w tym zadaniu było 1344 zapisania, z czego w źródle pierwszym, lecz w 1901 roku się to zmieniło tak, jak mówimy, zabór w źródle drugim.

Stosunkowo łatwe okazało się dla zdających także zadanie 1. (poziom wykonania – 63%). Wyposażenie zadania stanowiły dwa źródła: pierwszym była mapa z zaznaczonymi miejscami, drugim – fragmenty opracowań historycznych opisujących odkrycia archeologiczne. Zdający miał wpisać do tabeli nazwy właściwych cywilizacji związanych z opisanymi odkryciami archeologicznymi, a także odpowiednie oznaczenia z mapy wskazujące na lokalizację tych cywilizacji. Zdający w większości prawidłowo rozwiązywali to zadanie (przykłady 58., 59. i 60.).

Przykład 58.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	cywilizacja egipska	1
Fragment B	cywilizacja chińska	4

Przykład 59.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Egipska	1
Fragment B	Chińska	4

Przykład 60.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Starożytny Egipt	1
Fragment B	Starożytne Chiny	4

Pojawiały się także odpowiedzi błędne – podawano nazwy cywilizacji, które nie były opisane w tekstach (przykład 61.), podawano błędne nazwy cywilizacji bez wskazania ich obszarów na mapie (przykład 62.) lub ograniczano się do wpisania wybranych numerów z mapy bez podania nazw cywilizacji (przykład 63.).

Przykład 61.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Summerowie	2
Fragment B	Spartanie	3

Przykład 62.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Egipt	
Fragment B	Chiny	

Przykład 63.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	✓	2 ✓
Fragment B	✓	4

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi – wypowiedź argumentacyjna

Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej wypowiedzi argumentacyjnej na jeden z trzech zaproponowanych tematów:

1. *Unia w Krewie okazała się bardziej korzystna dla Litwy niż dla Polski. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy.*
2. *Rewolucja przemysłowa przyniosła społeczeństwom europejskim więcej szkody niż pożytku. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: społeczny, gospodarczy i kulturowy.*
3. *Kłęska Polski w 1939 roku była nieunikniona. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: polityczny, militarny i społeczno-gospodarczy.*

Każdy z tematów zawierał tezę, wobec której zdający miał zająć stanowisko i następnie je uzasadnić trafnie dobranymi argumentami, odnoszącymi się do wskazanych w temacie aspektów. Tematy były zróżnicowane pod względem epok historycznych jak i obszarów historii. Zdający mieli swobodę w wyborze tematu do realizacji, a także w kwestii zajmowania dowolnego stanowiska wobec zawartej tam tezy a przede wszystkim w doborze argumentów. Najwyżej punktowane były prace, w których zdający w pełni funkcjonalnie wykorzystali wiedzę historyczną, czyli uzasadnili swojego stanowisko bogatą argumentacją wspartą trafnie dobraną faktografią i właściwie użytą terminologią historyczną. W kryterium A (narracja historyczna) zdający mogli uzyskać maksymalnie 12 punktów, natomiast w kryterium B (spójność wypowiedzi) – maksymalnie 3 punkty. Poziom wykonania tego zadania w kryterium A wyniósł 39%, natomiast w kryterium B – 62%.

Poniżej zaprezentowano przykład udanej realizacji pierwszego tematu wypracowania z tegorocznego arkusza maturalnego (przykład 64.). Zdający wykorzystał wiedzę historyczną w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do trzech aspektów: politycznego, społeczno-gospodarczego a także kulturowego. Zaprezentował bogatą argumentację w odniesieniu do każdego z nich, choć nie ustrzegł się błędu merytorycznego (data unii w Krewie). Wypowiedź spełniła kryterium minimalnej liczby 300 słów oraz była spójna.

Przykład 64.

na temat nr
Unia w Krewie z 1385r. niewątpliwie odmienila państwa Polskie i Litewskie, łącząc je do politycznej całości. Zawarta w celu zapewnienia sukcesji tronu w Krakowie oraz dla sfornowania sojuszu przeciwko wspólnemu wrogowi - Państwu Zakonu Krzyżackiego - okazała się jednak wymiarem więcej korzyści Litwie, niżeli Polsce.
Jedynym z warunków unii krewskiej było przyjęcie przez wielkiego księcia litewskiego - Władysława Jagiełłę - oraz jego dwór chrześcijaństwa w obrzędach łacińskich. Ten chrzest miał 22 osoby, nie tylko króla, ale Jagiełłę miały tylko korzyści związane z możliwością objęcia współrządów z królem. Jednakże, mimo iż Litwa włączyła się do kultury zachodniej, Polska zyskiwała przy tym prestiżowy status państwa chrześcijańskiego, lecz pozytywne skutki dla Litwinów były znacznie

domoślej i liczniejsze. Przyjęcie kultury zachodniej pozwoliło ~~zbudować~~ zreformować prymitywne dotychczas państwo na wzór tych najbardziej rozwiniętych.

Ponadto na Litwie (i należącej wówczas do niej Rusi) pojawiły się nowoczesne architekti i architekci (gotyckie). Wraz z chrystianizacją przyjęły bardziej wyszukane formy sztuki, co umożliwiło ~~nowy~~ rozwój literackiego piśmiennictwa czy muzyki.

Życie społeczne zaczęło skupiać się wokół kościoła, a de facto zakonów ~~reformacji~~ zredukowano do administracji państwa. To właśnie ten wzorek unił w Królestwie Litwie pryncypał rozkładu kulturalnego, Polsce nie przynosił on, oprócz tytułu chrystianizatora.

Włączenie do kręgu Zachodu oznaczało dla Litwy także rozwój społeczny i gospodarczy. Co dotyczy się pierwszego, razem z chrystianizacją, architekturą, sztuką i sztuką itd. przybyło prędko niemieckie i oraz feudalizm. Zmieniła się zatem organizacja państwa - z grodu powstały miasta, a one w końcu zmieniły się ~~stały~~ strukturą społeczną. Te reformy umożliwiły rozwój handlu i przemysłu, z litowami pojawiły się farmaki. Sejmiki otworzyły nowe przywileje i szerszy zakres praw, odtąd mogły one wchodzić czynnie w miasta, a także zamykały węgry, miedzy innymi, węgry i węgry. Powoli zmieniła się struktura szlachecka z prymitywnych wieców w zorganizowane

unowocześniły. Obecność biskupstw i górców skoncentrowała przy sobie ludność, zaś wyższe warstwy społeczne przekształcały się w szlachtę; kilkadziesiąt lat później, w Krakowie, wielu rodów litewskich przyznano herby rodów polskich i zrównano ich pręż, dając im tym samym wpływ na politykę Jagiellonów. Co z kolei dotyczy gospodarki, braku przywrócić Litwie nowoczesne maszyny wojenne – ulepszone nie tylko czy brony – oraz nowe metody uprawy (trójkpolność), co znacząco przyczyniło się do ~~nowożytności~~ efektywności ~~o~~ produkcji rolnej. Ponadto wraz w Kresie otwartą Litwie nowe rynki zbytu i szlaki handlowe oraz cenny kruszczy i metali szlachetnych, do których wreszcie nie chętno przyjmować pogonieli Litwinów. Polska w tym czasie była jedyną krajem, który posiadał technologię, pręż i duchowość, nie zyskując politycznie żadnych korzyści.

Unia litewska umożliwiła Litwinom prowadzenie polityki międzynarodowej. Głównym symbolem tej polityki było włączenie Litwy do kręgu kultury zachodniej, gdzie Jagiellonowie zyskiwali dostęp na międzynarodową scenę polityczną. Europa XIV i XV wieku. Odtąd Litwini delegacje litewskie zaczęli pojawiać się u królów polskich na dworach europejskich, w tym w papieża, a także na zjazdach i sejmach, jak to było w Konstancji w 1418 r. Ponadto ród

między Jagiellonami - zyskał honor i tytuł królewski, a w czasie późniejszym mógł rozpocząć prowadzenie polityki dynastycznej, obszarząc już kraj nie tylko Polski i Litwy, lecz również Czech oraz Węgier. Ten międzynarodowy sukces umożliwił właśnie unii w Krewie.

Warto jest jednak pamiętać, że chociaż Litwa zyskała zdobycze kulturalne, gospodarcze, społeczne i polityczne, Polska nie straciła. Przeciwnie - sojusz umocnił państwo, zmienił jego ustrój i zapoczątkował rozwój. Polska nie straciła na unii w Krewie, a jedynie zyskała mniej, niżeli Litwa. Należy również zaznaczyć, że opisane zmiany na Litwie były w większości długimi, wieloletnimi ~~pro~~ procesami.

Przykładem mniej udanej realizacji tego tematu jest praca (przykład 65.), w której zdający wykorzystał wiedzę historyczną w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do tylko jednego elementu tematu i częściowo funkcjonalnie w odniesieniu do dwóch pozostałych. Zaprezentował przy tym zadowalającą argumentację w odniesieniu do jednego elementu tematu (aspekt polityczny) oraz powierzchowną argumentację w odniesieniu do dwóch pozostałych elementów tematu (aspekt społeczno-gospodarczy, aspekt kulturowy). Nie ustrzegł się błędów merytorycznych (strony konfliktu 1409–1411, przywilej koszycki). Wypowiedź spełnia kryterium minimalnej liczby 300 słów, jednak występują w niej drobne zaburzenia w zakresie spójności (logicznego uporządkowania).

Przykład 65.

na temat nr1.....

Unia w krótkie czasie została w 1385 roku między Polską a Litwą i zakładała różne korzyści dla obu państw. Polska, nie chcąc na tronie habsburskim, z którym zaprzeczona była jedyną, uzyskała Jagiełłę jako kandydata na króla. Był to główny powód, dla którego Polska zawarła unie. Choć niezgodziło się to z warunkami, jakie Jagiełło musiał wypełnić, unia gwarantowała także wiele korzyści dla Litwy. Choć może się zdawać, że unia okazała się być bardziej korzystna właśnie dla Litwy, to można stwierdzić, że końcówką była ona bardzo korzystna dla obu państw, które wspólnie stworzyły potęgę.

W kwestii politycznej, oba państwa uzyskały sojusznika. Litwa, jako że w jej zapisach unii Jagiełło zobowiązał się do chrystianizacji państwa, nie była już zagrożona najazdami krzyżaków pod pretekstem chrystianizacji. Choć krzyżacy dążyli do zerwania sojuszu polski i litwy, to Polska reagowała, że w razie kolejnych ataków krzyżackich na Litwę, Polska włączy się do wspólnej walki. Tym samym, gdy doszło do wojny z krzyżakami, to wojska polsko-litewskie wspólnie się z nimi zmierzały, odnosząc zwycięstwa. Najbardziej znanym starciem w tym konflikcie

jest bitwa pod Grunwaldem, która miała miejsce w lipcu 1410 roku. Był to ogromny sukces strategiczny Jagiellów, choć zwycięstwo nie zostało należycie przez niego wykorzystane. Po wojnie w 1422 roku zawarty został niewielki korzystny dla Polski II pokój toruński, na mocy którego Prusy książęce przekazane zostały w granice Polski, a pozostałe ziemie stały się jej lennem. Można więc dostrzec, że choć dzięki unii Litwa uzyskała wsparcie w walce z krzyżakami to Polska także na tym skorzystała.

Ważnym, a tym samym kontrowersyjnym elementem unii w Krewie, był zapis dotyczący przyłączenia Litwy do Polski. Niektórzy historycy zapis odczytywali jako dostronnie przyłączenie Litwy do państwa polskiego, inni jednak interpretowali to jako połączenie państw unią personalną, czyli poprzez osobę władcy. Doprowadziło to jednak do konfliktu między Jagiellami a jego bratem Witoldem, który chciał utrzymać się przy władzy na Litwie. Nieporozumienie rozwiązane zostało poprzez zawarcie unii niemiecko-radomskiej w 1401 roku, na mocy której Witold został wielkim księciem litewskim, a Jagiello miał władzę zwierzchnią na Litwie. Niemniej jednak stosunek szlachty litewskiej do unii w Krewie nie był do końca pozytywny. Szlachta obawiała się utraty swoich przywilejów oraz wpływów szlachty polskiej. Przeciw stanowisko podpisanie unii w Horodle w 1413 roku, która określała elementy wspólne i oddzielne Polski oraz Litwy. Ważnym krokiem było również dołączenie 47 rodów książęcych do polskich herców. Mimo że początkowo dla szlachty litewskiej unia w Krewie zdawała się mieć niekiedy korzyści, to kończyła była atrakcyjna także dla litwinów.

Na unii bardzo skorzystała również szlachta polska. Jako, że Jagiello potrzebował zgody na walkę z krzyżakami, wydał w 1422 roku przywilej oświęcimski, który gwarantował szlachcie niepłatność dobi. Rok później, w 1423, w związku z chęcią ponownego ożenku, wydał statut warski, który zezwalał szlachcie na wycofanie oraz zakup majątków

królewskich sędziów. Finalnie przywileje wydał w 1480 i 1483 roku, aby uregulować sprawy swojej sukcesji jeszcze za życia. Przywilej jędrzejko-krakowski gwarantował szlachcie polskiej nietykalność osobistą. Te wszystkie przywileje stanowiły wielką korzyść dla szlachty.

Co ważne, poprzez zawarcie unii w Krewie, doszło do zainicjowania unii personalnej między Litwą a Polską. Została ona utrzymana przez wiele lat, co umożliwiło Polsce rozwój gospodarczy, a tym bardziej Litwie, która dzięki chrystianizacji mogła stać się częścią średnio-wschodniej Europy. Utrzymanie unii przez tak długi okres czasu umożliwiło finalnie w 1569 do zawarcia unii lubelskiej, na mocy której państwa połączyły się, tworząc Rzeczpospolitą, Obojga Narodów, tym samym tworząc wielką potęgę.

Podsumowując, choć w początkowych latach od zawarcia unii w Krewie mogłoby się wydawać, że ~~da~~ miała ona większe korzyści dla Litwy, to w ogólnym rozrachunku zarówno Litwa, jak i Polska, bardzo na tym układzie zyskały, a finalnie wspólnie zbudowały potęgę.

Temat drugi należał do najrzadziej wybieranych przez zdających. Wymagał syntetycznego ujęcia bardzo szerokiego i skomplikowanego zagadnienia, jakim jest rewolucja przemysłowa i jej społeczne następstwa. Przykład 66. prezentuje jedną z bardziej udanych realizacji. W tym przypadku zdający wykorzystał wiedzę historyczną w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do aspektu społecznego oraz aspektu gospodarczego, choć poziom argumentacji w tym ostatnim nie był na poziomie argumentacji bogatej. W aspekcie kulturowym wiedza historyczna została wykorzystana jedynie częściowo funkcjonalnie. W pracy nie wystąpiły błędy merytoryczne a w zakresie spójności nie było zaburzeń – praca jest uporządkowana logicznie.

Przykład 66.

WYPRACOWANIE
na temat nr 2

Revolucja przemysłowa rozpoczęła się w Europie pod koniec XVIII stulecia. Wydarzeniem przełomowym było wynalezienie maszyny parowej, przyniosło to Europie i światu niespotykanej dotychczas w historii rozprzestrzenienie technologii i przemysłu. Można ją porównać do rewolucji cyfrowej, która ludzkość przetransformowała w cyfrową. Można też zwrócić uwagę na to, że rewolucja przemysłowa była nieodwracalna, co oznacza, że jej skutki będą widoczne na zawsze. W mojej pracy opiszę, jak bardzo wyjątkowe było to wydarzenie w historii świata, oraz postaram się rozstrzygnąć, czy była to rewolucja przyniosła społeczeństwu więcej szkód niż pożytku.

Najważniejszym Elementem Rewolucji Przemysłowej były Wynalazki, z ~~na~~ rozwoju przemysłu. Stopniście przez cały wiek XIX powstawały nowe technologie dotyczące przemysłu. Pozwoliło to w trakcie trwania XIX stulecia zacząć otwierać fabryki, które działały o niebo wydajniej niż konwencjonalne manufaktury bez maszyn. Wiekna moc przerobowa fabryk zaczęła się zewarstania i potrzebą owo w tym idzie - ze wzrostem zapotrzebowania na siłę roboczą - ludzie wrosk byli wciąż nierozstąpieni i potrzebni w przemyśle. Odpowiedzią na zapotrzebowanie na siłę roboczą był rozwój miast, które wreszcie skupiały się na stałociach i najbliższej okolicy. Rewolucja Przemysłowa ożywiła miasto i dala im obrucie i gęste. Zaangażowała nowe osiedle skupione wokół fabryk. To z kolei poskutkowało powstaniem sieci komunikacji miejskiej (np. w Toruniu w 1891, w Bydgoszczy w 1888), dominowały wówczas tramwaje - najpierw konne, potem elektryczne. Komunikacja jako ogół także się bardzo w XIX w. - podnos rewolucji przemysłowej rozwijała. Powstanie pasoworu stało potęgą XIX wieku. Ołato pąstek rozwojowi kolei /kolejizacja była wówczas ołogiem żelaznym" lub "kolej żelazna" co stanowiło nazwizanie oło stalowego szyn). Kolej za ołowo towarowem towarowe joch i pasażerska uzyskała ogromną popularność ze względu na wielką wydajność i stosunkowo niskie cenę. Kolej pasażerska otworzyła ludzi na świat i pozwoliła podróżować, nie zajmując jednocześnie olugich tygodni czy miesięcy. Nawet w Powieści Fiodora Dostojewskiego pt. "Idiota" Instytutowy bohater przybywa oło Petersburga koleją żelazną.

Zmiany w gospodarce odrzuciły stwórcę pisma na społeczeństwa, które wraz ze słupianiem się w ~~miastach~~ ~~zawzię~~ ~~niebierali~~ ~~samoświe~~ ~~konstancji~~ - w tym świadomości politycznej. Niechlubne tradycje Włazni i ich fabryk stało się złe traktowanie swoich pracowników. Ichasy zasobniczo nie mieli dołgów u siebie. Jednocześnie z tym zbiegi się wzrost poziomu Alfabetyzacji społeczeństwa. Porównywalne państwa prowadziły Akcje Alfabetyzacji napisaniem w większości ludzi / ~~głównie~~ ~~rewizji~~. Potężnienie Alfabetyzacji i nieodwołanie przyniosło powstanie pism, które wpłynęły na potrzeby mas ludzkich. Później jest Karl Marks i jego „Kapitał”, którym robotnicy się zainteresowali i którym chcieli wraz z rewolucyjnym duchem. Doprowadziło to do buntów robotników, przeciwko fabrykantom oraz szeregów - prezydentów, w których oni także chcieli mieć swój udział. Wiek XIX oraz rewolucja przemysłowa dała nam pożytki okmalowania i systemów politycznych, które znany dziś. Przyczyniła się także do tego, w której robotnicy i ich ci okmalowali się lepszemu traktowaniu i rozwinięciu ich przez władzę. Dwudziestostulecie i rewolucja przemysłowa ~~przez~~ wraz z rozwojem gospodarczym społeczeństwa przyniosła powstanie idei tak jak nacjonalizm, i ogólne państwo ~~zawzię~~ „narod”. Wcześniej gdy ludzie byli ograniczeni do swojego wyznania i wiary - nie odróżniali ludzi w stosunku do narodowości, każdy był tutaj czy albo nie tutaj, jeśli tej samej religii to sąsiad, jeśli nie to nie, wraz ze wzrostem świadomości ludzi - ~~zawzię~~ zaczęto obserwować różnice między narodami, co doprowadziło później do wielu przykrych konsekwencji.

Słupienie wielu ludzi na niespełnionych obszarach skutkowało wzrostem występowania chorób zakaźnych. W okresie rewolucji przemysłowej często umierało wiele ludzi. Medycyna rozwijała się znacząco i dawała podstawy pol. przynajmniej wynałazki i odkrycia w tym zakresie. Findnie doprowadziła ona do stopniowego przedłużenia się średniej długości życia.

Kultura z okresu rewolucji przemysłowej jest prądem, którego głównymi nurtami - romantyzm i pozytywizm, który w zależności od kraju przybrał różne formy. W Polsce romantyzm nie miał szczególne wiele wspólnego z rewolucją przemysłową, a z polityką, która po se nie jest tematem jego pracy. Później z kolei miał już najprawdopodobniej wiele wspólnego z rewolucją przemysłową. Dobra taka jest, taka "Ziemia Obiecana" czy "Chłopi" są uosobieniami zmian, które się odbyły w wyniku rewolucji przemysłowej.

Podsumowując, nie jest łatwo ocenić ~~wszystkie~~ wszystkie zmiany, które wtedy nastąpiły, zarówno z podmiotów rewolucji był jednak osobno historię, nie mały jednak mimo wielu za i przeciwności. Przewidywane jest stwierdzenie, że rewolucja przemysłowa przyniosła więcej pożytku niż szkody, mimo występowania zarówno pożytków i szkód. Niszczyliśmy być o tym stwierdzenie, że rozwój medycyny czy kłótki to coś negatywnego. Błędne ideologie błądzące błądzący tamtych epoki - takie jak komunizm i nacjonalizm się z nami do dziś, lecz to akurat zjawiska, które mają wykreślić, aby nie stanowiły zagrożenia dla świata.

Przykład 67. to przykład pracy będącej nieudaną realizacją tego tematu. Zdający nie wykorzystał wiedzy historycznej w pełni funkcjonalnie do żadnego elementu tematu. Zaprezentował powierzchowną argumentację w odniesieniu do aspektu społecznego, nie zrealizował jednak dwóch pozostałych aspektów: gospodarczego i kulturowego. Praca nie jest bezbłędna merytorycznie a w zakresie spójności występują istotne zaburzenia.

Przykład 67.

na temat nr ...2.....

Reformę przemysłową nazwaliśmy okres, gdy w wielu sferach życia cy polu, wci zeszły pikę możemy. Uczeń maż i wiele zdanie na ten temat, gdyż jedni zwracają więcej pozytywny e duży więcej negatywn. Mimo wszystko one rewolucja dla gospodarki europejskiej było bardziej szkodliwa. 41

W tym samym momencie ludzie byli masowo zwalniani ze swoich prac. W ówczesnym świecie wcale nie zarabiali dosyć dużo, gdzie niektórzy mieli problemy z utrzymaniem rodziny. "Złodzieje" masowo nie więcej państwa ego czołowe uwolniono danie wśród ludzi. Widać było wiele strajków, gdzie pracownicy zamykali się w zakładach pracy, jako formę protestu. Wszyscy byli obwiniani za istniejącą sytuację, oraz zapewniano im niecierpliwość o ilości potrzebnych kolejnych dni. Zbiór społeczeństwa był negatywny, przez co zapewniano imy walkę o z powodu masowych zwolnień ludzie przeżyli jedynie ziółko ziółku. 81

Zostępienie ludzi przez maszynę nie było jednak, tak opłaczalne, jak mogłoby się wydawać. Mimo, że po wyzwoleniu takiej ilości osób fundusz wnoszący koszt kupna nowej technologii był, ponoszącym. Do tego trzeba było zapewnić gotówkę, a więc emisję pieniędzy. Było to bardzo ważne dla gospodarki danego kraju. Do tego nieprzyjemnym dla niej był również niesamowicie wysoki odsetek bezrobocia. Ludzie unikający z pracy maszyn nie pozwalali na powrót do codziennego życia, gdyż były one masowo produkowane w gorszej jakości. Do tego nieprzyjemnym dla gospodarki był wysoki odsetek bezrobocia, choć nie mieli jak Amerykanie ustronić emigracji, jak Amerykanie dzieci, co miało również możliwość oddziaływać na spadek demograficzny. ~~W~~ ~~to~~ Minusowe parcie na rynku pracy, nie miałoby ~~to~~ możliwości zastępczej.

Kultura przez rozwój przemysłowy przyspieszała swoją formę. Tworono obiekty w ramach państwowości dla tych, którzy stawali opór przeciwko maszynom. W końcu przekonali się, swoje dobro i zdrowie, aby móc ~~żyć~~ w przyszłości zgodnie funkcjonować. W okresie gdzie technologie miały nowego type, państwo one były wykorzystywane w inny sposób niż dotychczas. Wpływały negatywnie na społeczeństwo.

Podsumowując, reforma prawnoskonalą politykę
więcej negatywnów niż pozytywnów. Aby
udoskonalenie gospodarki politykę
odwrotne efekty klóych konsekwencje
poculi wielomil' budze. Zadne reforme
nie powinny odwrócić uwagi ^{nie sposób}
innych.

Najczęściej wybieranym tematem przez tegorocznych maturzystów był temat trzeci. Zdający mieli wieloaspektowo ustosunkować się do tezy o nieuniknionej klęsce Polski we wrześniu 1939 roku. Poniższe przykłady pokazują realizacje na poziomie bogatej (przykład 68.) oraz zadowalającej (przykład 69.) argumentacji w odniesieniu do wszystkich elementów tematu, przy zachowaniu poprawności merytorycznej i kompozycyjnej.

Przykład 68.

WYPRAWOWANIE

na temat nr3.....

Prawda jest, że klęska roku 1939 była nieunikniona. Sytuacja w polityce zagranicznej Polski była zła, ziemia była zafarowana z potencjał gospodarczy zbyt mały.

Sytuacja międzynarodowa pod koniec lat 30. była niekorzystna
wśród sąsiadów dominowali wrogowie, dlatego niemożliwe było
prowadzenie rozsądnej polityki zagranicznej. Od zachodu Polska
graniczyła z ~~Nazistowskimi~~ ^{Nazistowskimi} Niemcami, którzy dążyli do zdobycia
przestrzeni życiowej na wschodzie i odzyskania utraconych
na wojnę światową ziem, dlatego byli ~~niebezpiecznym~~ ^{bezpośrednim zagrożeniem}
dla ~~bezpieczeństwa~~ ^{bezpieczeństwa} Polski. Ponadto ~~ona~~ Polska nie mogłaby sobie pozwolić
na sojusz z Niemcami, z względu na ich stosunek do polskich
obywateli. ~~Wobec~~ ^{Wobec} żył w z obywatelstwem Polskim Niemcy
jeszcze przed wojną stosowali prześladowania, między innymi
wydziaływali ich do Polski, natomiast reszta obywateli musiałaby
pracować ~~dla~~ ^{na} rzecz niemieckiego wyzisku
zbrojeniowego, co było niedopuszczalne. Na wschodzie Związek
Sowiecki prowadził złą antypolską propagandę wśród

Białorusinów, Ukraińców i Żydów i nie był zainteresowany
 utrzymywaniem poważnych stosunków dyplomatycznych z Rzeczpospolitą,
 o czym świadczy złamanie traktatu o nieagresji w 1939 roku
 i wspieranie terroryzmu w dwudziestolecie międzywojennym
 na jej ~~terytoryum~~ terytorium. Litwa też nie ~~była~~ ^{nie mogła} zawrzeć sojuszu
 z Polską, gdyż jej konstytucyjną stolicą było Leżące
 na ~~terytoryum~~ terytorium Polski Wilno i przez większość
 międzywojnia państwa nie utrzymywały wzajemnych stosunków.
 Z Czechosłowacją Polska prowadziła natomiast spór o Śląsk
 Cieszyński, którego zakończeniem nie była zainteresowana żadna
 ze stron. Dodatkowo szefem resortu spraw zagranicznych
 był ~~min~~ Józef Beck, który nie rozumiał, że Polska armia
 jest w słabej kondycji. Groził on Litwie Kowieńskiej nierealistyczną
 inwazją po incydencie na granicy oraz ~~zgodził się~~ ^{zgodził} się na
 współudział Polski w rozbiórce Czechosłowacji, czyli jednego
 państwa ~~w Europie~~ ^{w Europie} środkowej, które było przygotowane
 za sprawą fortyfikacji w Sudetach na konfrontację z Niemcami.
 Ten nieroztropny człowiek zamiast szukać pojednania z rządem
 w Pradze, twdził się, że Polska może być lokalnym mocarstwem,
 które jakoś się obroni. Państwo, które wśród sąsiadów ma
 tyle ~~wrogich~~ ^{wrogich} organizmów wrogich mających pretensje terytorialne
 wobec tego państwa jest w krytycznym położeniu,
 kiedy te potężne siły dla pozbycia się go. W abliczu
 paktu Ribbentrop-Mołotow, III Rzesza i ZSRS podjęły
 decyzję o rozprawieniu się z Polską. Jeżeli struktury
 dyplomatyczne państwa ~~są~~ ^{są} gruntownie oderwane od rzeczywistości
 i ~~nie~~ ^{rywalizują} rywalizują się ~~z~~ ^{przeciwko} niemu sprzymierza
 Polska jest gwarantowana, gdyż każdy próbną usunąć taki kraj.

Armia w 1939 nie była ^{dostosowana} ~~gotowa~~ ~~na~~ do nowej wojny,
 ponieważ brakowało jej sprzętu i była strategicznie zacończona.
 Choć rząd wydawał jedną trzecią budżetu na armię,
 Polska ~~nie miała~~ miała mniej ciężkiego sprzętu
 od obu sąsiadów. Po kilku miesiącach wyczerpałaby
 się amunicja, natomiast w powietrzu Luftwaffe
 dominowała nad krajowymi siłami zbrojnymi, gdyż
~~nie była~~ ^{Polska} nie była w stanie produkować własnych samolotów
 najnowszych generacji, które oprócz państw mocarstwowych
 takich jak Niemcy, w Europie Wschodniej zdolni opracować
 jedynie Rumuni. Ponadto ~~to~~ niepodzielnie rządzącej armią
 sanacyjnej elity, uniemożliwiły rozwój nowoczesnej myśli
 zbrojnej, samym tym, że bardziej kierowały się względami
 towarzyskimi niż kompetencjami, jeżeli chodzi o podjęcie
 najwyższych stanowisk. Władysław Sikorski, który po przewrocie
 majowym został odsunięty od podejmowania decyzji ze względu
 na ^{afiliację} ~~niechęć~~ z rządami ^{centroprawicy} ~~lewicą~~ i ^{przyszłości} ~~przeszłości~~
 w austriackiej ~~na~~ siłę zbrojną, przewidział, że ~~warunki~~ nadchodząca
 wojna nie będzie rozgrywała się w okopach podobnie
 jak poprzednia Wielka Wojna, lecz będzie odbywać
 się na rozległych przestrzeniach. Pomimo tego, że był
 wizjonerem, do czasu kiedy Francuzi nie wymienili
 sanacyjnych elit ~~na~~ w emigracyjnym rządzie,
 miał niewielki wpływ na kierowanie i zarządzanie
 taktyczną, głęboką armią. Będąc technologicznie
 zacończonym i kierując się czym innym niż dobro wojska,
 Polska nie miała szans się obronić, ponieważ
 miała zbyt mało sprzętów, opierała się na konnicy

i jeszcze trzymać zdolnych dowódców takich jak Sikorski ~~z~~ ^z dala od odpowiedzialnych decyzji. Słabszy kraj, który znalazł kompetentnych generałów jest na straconej pozycji, gdyż traci swój jedyny atut jaki ma wobec liczebnej dominacji wroga, jakim są ~~zdar~~ sprytni i pomysłowi dowódcy.

Polska miała mniejszy potencjał gospodarczy od Niemiec i Radzieckiej Rosji, dlatego była do pokonania w warunkach wojny totalnej.

Rzeczpospolita była krajem mniej ludnym od obu sąsiadów. Niemcy ^{były krajem} ~~mogły być~~ ^{którego} wizerunkiem datowała rewolucja przemysłowa.

Niemająca potwierdzonych tak jak ~~inn~~ zachodni sąsiedzi Niemiec ^{włocarno} młoda Republika granic, nie była ona wistymgodnym dla zagranicznego kapitału partnerem, gdyż była traktowana jako państwo epizodyczne. Dopiero w czasach rządów sanacji rozpoczęła się budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego, który miał zindustrializować polski kraj oraz

W warunkach gdy III Rzesza jako ~~partner~~ ^{spółnik} na rządziła sobie z ~~przez~~ ^{przez} kryzysem ekonomicznym lat trzydziestych obracała sobie przedstawienie gospodarki na tryby wojenne, państwo w którym ponad połowa obywateli to ~~nie~~ ^{przez} niepiśmienni rolnicy nie miało możliwości wygrać, gdyż będzie w stanie wyprodukować mniej pojazdów wojskowych, broni oraz amunicji. Polska armia ^{przeciwko} ~~przeciwko~~ ^{czł} ~~czł~~ używała konnicy, która traciła swoje atuty

na suchych równinach Wielkopolski, przez którą miał się odbyć niemiecki atak. Jeżeli do tego dojdzie zagrożenie ze strony Związku Radzieckiego, który przygotowywał się do nowej wojny rozpoczynał już pod koniec lat dwudziestych, ~~muszą oni przegrać~~ to Polska pozostaje na przegranej pozycji, gdyż ma parokrotnie mniejszą populację i gospodarkę od obu rywali.

Z powyższej argumentacji klarownie wynika, że klęska roku 1939 była nieunikniona. Pod względem politycznym sytuacja była ciężka, gdyż nie było wokół nas partnerów do wspólnej obrony. Armia była starsza technologicznie, ^{ponieważ} ~~gdyż~~ nie miała najnowszych samolotów. Gospodarka Polski była natomiast słaba, dlatego że brakowało inwestycji. Taki kraj nie jest w stanie się obronić.

Przykład 69.

WYPRACOWANIE na temat nr 3.....

W 1939 roku wybuchła II wojna światowa, a mianowicie ^{1 września} do Polski wkroczyła armia niemiecka pod dowództwem Adolfa Hitlera. Klęska Polski była nieunikniona. Mimo całego dwudziestolecia między I i II wojną światową, Polska nie była w stanie przygotować się do drugiej, tak wyniszczającej wojny. Kraj był osłabiony pod każdym względem, nie zdążył

się zregenerować? Definitywnie główną przyczyną tak szybkiej klęski był podpisany przez Niemcy i Związek Radziecki pakt Ribbentrop - Molotow, na mocy którego oba państwa miały wkroczyć na ziemię polską i ją w całości zająć dzieląc się nią. Dzięki temu 17 września czyli lekko ponad 2 tygodnie później,

Polska została obleżona przez armię niemiecką.

W I wojnie światowej zginęła masa żołnierzy i dowódców polskich, co zdecydowanie osłabiło armię polską. Nie można było przewidzieć naglej napaści z obu stron, co spowodowało, że armia żołnierzy polskich było znacznie mniej niż niemieckich i sowieckich. Mielili oni bezwzględne przewagę liczebną w tym konflikcie zbrojnym. Mimo działania grup partyzanckich, Polska nie miała szans z agresorami. Brakowało ludzi, w szczególności gdy zaczęli być nymowani na przymusową robotę, wcielani do wojsk nieprzyjaciela lub zmyślnie rozstrzelani na ulicach.

W obawie o własne życie emigrowała znaczna część inteligencji i partii figur politycznych.

W ten sposób powstał polski rząd na uchodźstwie. Działaty w ten sposób dwie rządy jednego kraju, co utrudniało prawidłowe funkcjonowanie obu z nich. Zaborcom skutecznie udało się zniszczyć politykę kraju. Polska nie była również nienięta przemysłowo, w szczególności w przemyśle militarnym. Jedną toni nie przynależała na jednego żołnierza, tylko kilku a z

W nie otrzymaliśmy również pomocy od żadnego kraju mimo zapewnień ze strony USA czy Francji.

czasem nawet kilkunastu. Niemcy nie posiadały wystarczająco czołgów, samochodów opancerzonych czy samolotów, przez co dużo łatwiej było go zniszczyć. Społeczeństwo nie było gotowe na kolejną wojnę. Ci, którzy mieli możliwość emigrowali do bezpiecznych krajów, na przykład Francji czy Stanów Zjednoczonych. Ludzie zaczęli modlić się mocniej niż kiedykolwiek wcześniej w Boga i gorliwie w niego wierzyli, kościoły były zapelnione. Również gospodarka nie była ~~brzoza pod uwagę wymienione przez~~ ~~niezaspokojone jak militarny~~ ~~był w najlepszym~~ w najlepszym stanie. Tak nagle upadła czołowa bariera z dnia na dzień. Konczyła się żywność, a produkcja nowej nie była możliwa. Ludziom brakowało nie tylko jedzenia, ale też podstawowych środków higienicznych, ubrań czy nawet wody i prądu. Gospodarka runęła niemal od razu przez bombardowania, które znowiły większość terenów z ziemią.

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione aspekty, bez problemu można stwierdzić, że Polska nie miała realnych szans na wygranie z agresorami. Bez zewnętrznej pomocy została skazana na klęskę.

Wnioski i rekomendacje

1. Nadal jednym z największych problemów zdających jest tworzenie argumentacji. Coraz częściej staje się ona bardzo skrótowa, ogólnikowa, w której brakuje odwołania się do załączonych materiałów lub faktografii.
2. Wyraźnie widać narastającą tendencję obserwowaną w zadaniach, w których należy porównać dwa źródła. Zdający analizują tekst, mapę czy plan i formułują wypowiedź na podstawie wybranych elementów bez odniesienia ich do kontekstu historycznego, czyli bez podania faktografii – nazwy wydarzenia, okoliczności czy daty. Odpowiedź zdającego jest poza kontekstem historycznym.
3. Ujawnia się narastający brak znajomości terminologii historycznej lub stosowanie pojęć i określeń używanych w publicystyce czy mediach.
4. Zdający mają coraz większe problemy w określeniu wymowy źródeł ikonograficznych. Nie potrafią określić ich wymowy. Często ograniczają się do opisu treści czy do bardzo prostej interpretacji elementów graficznych.
5. Pomimo wieloletniej już praktyki w stosowaniu wypowiedzi argumentacyjnej zdający mają problem w stworzeniu bogatej argumentacji. Ograniczają się do wybranych faktów i podania podstawowych wniosków. często posługują się ogólnikami bez wsparcia faktograficznego. Ujawnia się problem właściwej selekcji informacji.